

Jugoslavija čisto zajeta v osišče Rim-Berlin

KDAJ SEZE ITALIJA TUDI PO DALMACIJI?
— KRATKOVIDNOST VLADE V BEOGRADU IN
BUKARESTI V ODNOŠAJIH Z BOLGARIJO. —
ALI JE JUGOSLAVIJA VNAPREJ PORAŽENA?

Mala Albanija — zaveznica Italije — je doživelava usodo kačor lisica, ki je vzela v stan ježa. Mussolini jo je poklonil "novemu rimskemu imperiju" za "pirhe". Nápadel jo je na veliki petek, kakor v posmeh velikonočnim praznikom in novemu papežu, ki je baje za mir.

Važnost Albanijske

Albanija je majhna dežela, z nekaj nad 10 tisoč kv. milij površine. Ima čez milijon prebivalcev, ki žive večinoma tako uborno. Ampak ta košček zemlje je silne strategične vrednosti — ne za Albanijo, nego za Italijo. Najprvo je Mussolini sklenil z njo zvezo in jo zlagal ter izrabljal. Zdaj pa, ko se premier z marelo nekako načudujejo za boj proti diktatorjem, pa si je Mussolini mislil: "Ne boš me prehitel."

Zavrnena pogodba

Italija je imela z Albanijo "častno" pogodbo in zvezo. Vredna ni niti "ficka". Zato je moral kralj Zog bezati in dan pred njim je poslal v beg svojo ženo s "prestolonaslednikom". Ki je bil rojen dva dni prej — nič kaj prijetna stvar za mater in novorojenčka. Ampak Mussolini ne poraja — on je mož močne volje, os Rim-Berlin mora teči kakor namazana v najboljsem olju.

Jugoslavija obkoljena

Albanija, majhna kot je, je silovito povečala mogočnost imperialistične Italije. Jugoslavija je zdaj popolnoma jetnica. Mussolini jo lahko napade ob vsem njenem obrežju, vrh tega ima v Goricu, pri Postojni, v Trstu, v Zadru in na Reki armado, ki lahko skupno z italijansko mornarico prične z ofenzivo. Z osvojitvijo Albanije je po-

stalo Jadransko morje privatno jezero Italije. Nihče ne more notri, ne ven, brez njene odobrite.

Obkroženost Jugoslavije

Pred osvojitvijo Avstrije po Hitlerju je Jugoslavija v vojskem oziru imela še velik pomem. Zdaj je zajeta. Njeno jadransko obrežje je kakor mitnica. Če Italija hoče, lahko spusti ladje v jugoslovanska pristanišča, če noče, ji njenega ukaza ne more nihče zabraniti.

V slučaju, da se bi Jugoslavija Italiji uprla — od kje naj si naroča potrebščine? Jadranko morje je zdaj zaprto. Najtorej pomaga Rumunija! Ampak Mussolini ima s Hitlerjem dogovor, ki pravi: "Rumunija je tvoja! Uzakuj ji!" Uporabijo." Rumunija torej v kritičnem času ne bo smela drugega kot bodisi pomagati prisilno Italiji, ali pa, če Italija tega ne bo potrebovala, bo Hitler odločil, da je Rumunija lahko nevtralna.

Grčija ogrožena

Drugi vir za dovoz potrebskih bi Jugoslavija v sedanjih mejah lahko nudila edino še Grčija. Rim to dobro ve. Zato je tudi planil v Albanijo in s tem Grčiji za hrbot. Na morju pa so pred grškimi obrežji že zdaj italijanske vojne ladje. Bitka za Jugoslavijo je torej skoroda v naprej izgubljena — in to nemalo po njeni krividi. Greh, ki jih je storila, se maščujejo nad njo samo.

Madžarska in Bolgarija v smehljaju

Jugoslavija razpade v trenutku, ko bosta Hitler in Mussolini zahtevala "samoodločevanje" Hrvatov in drugih "narodnih manjšin" v kraljestvu mladovo. (Nadaljevanje na 3. strani.)

Grehi Anglije in Francije

Grehi angleške torijske vlade se kruto mačujejo nad Anglijo in nad Francijo, ki je Chamberlain slepo sledila.

Chamberlain NI hotel zmagre v Španiji. Zdaj ima Anglia in Francija proti sebi SOVRAZNO fašistično Španijo, DEKLO Mussolinij in Hitlerja, namesto REPUBLIKANSKO Španijo, ki bi bila ZAVEZNICA Francije in v pomoč Angliji proti Italiji in Nemčiji. Fašizem v Španiji je zmagal vsled enostranske "neutralnosti" Anglije, Francije in Zed. držav.

Chamberlainova romanja k Hitlerju in njegovo prizadevanje za mir NA RACUN Čehoslovaške niso bila samo SMRTNA OBSODBA nad Masarykovom-Beneševom demokratično republiko, nego tudi mogočen željelj v raket, v katero hoče Hitler zabit Veliko Britanijo in Francijo.

Z izdajstvom Čehoslovaške sta Anglia in Francija izdale tudi SAME SEBE sovražniku.

Anglia in Francija sta s svojo zločinsko popustljivostjo Mussoliniju in Hitlerju male dežele uverile, da sta jim prizavljena nuditi začito le dokler imata od tega KORISTI, v nevarnosti pa skleniti "monaški mir". Njun prestidž je vsled tega na niči.

Mussolini in Hitler sta danes gospodarja Evrope in milijonov

MNOGO DELAVSKIH ZMAG SODNO UNIČENIH

NAVAL TOŽB IN OBSODB PROTIV UNIJAM JE KLIC V SOLIDARNOST

Sovražnikom unij se je posrečilo izvojevati proti njim razne obsodbe, ki jim prete z uničenjem. Par zadnjih obsodb proti unijam, v katerih jim je naloženo plačati visoke globe, kakršnih ne bodo zmogle posamično, je delavstvu nov dokaz, kako važno je, kdo poseduje politično moč. Kar kompanije niso zmogle v boju z unijami same, so zlahka dosegle proti njim v zakonodajah in še bolj pa na sodiščih.

V vsaki obsodbi so prizadeti v prvi vrsti delavci — namreč člani tožene unije, posebno oni izmed njih, ki so bili aktivni v stavki. Marsikdo je po obsodbah ob delo, marsikdo oropan tudi pravice, ker mu jih je sodišče s krivično obsodbo odreklo. V mnogokateri družini obsojenih, ali zvrženih delavev pomenijo take šikane in obsodbe glad. Dalje tudi preprič med člani družine, ki jim porazi zagrene živiljenje.

Obsodbe ne pomenijo udarec samo prizadeti uniji, nego vsem ostalim v dotednem mestu. Razcočani člani grajajo uniske voditelje in organizatorje — ne vselej brez vzroka. Delavci morajo ostati kjer so, ali pa pustiti vse kar imajo in pričeti kje drugje zoper od kraja. Mladim je to mogoče — starejšim ne. Čestokrat se je dogodilo, da je vodstvo pričelo boj z družbami neprevidno, nepremišljeno, in po porazu pa se umaknilo in pustilo delavev usodi. Takih slučajev bo vedno manj, ako se ameriške unije ZDRUŽIJO in s skupnimi močmi aranžirajo VSAKO STAVKO tako, da se ZMANJŠA možnosti za poraz na ničlo. To bo med delavci povečalo zaupanje v voditelje unij, o katerih zdaj mnogi ogorčeno trdijo, da jim v njihovih glavnih uradilih ni sile, pa naj stavke dobivajo ali izgubljajo, dočim morajo posledice neuspešnih stavk trpeti zmerom in edino samo poraženi delavev.

Dobro bi bilo, če bi voditelji AFL in CIO to vzel resno v upoštev, pa bi pot v slogu ne bila težka. Ker tega še niso zapadli, so vprašanje enotnosti zoper odložili.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Albanija, zaveznica Italije, dokazuje, da fašistom tudi v zaveznstvo ni vrjeti. Fašisti so čnorokarji tudi že pridejo k tebi kot prijatelji. Čim se jim zdahi, ti porinejo stileto v hrbot.

Španija se je pridružila k protikomunistični zvezi. Najprvo sta jo sklenili Nemčija in Japonska, nato se je pridružila tudi njima Italija, kmalu zatem japonska vazalka Mandžurija, Madžarska in zdaj Španija. Protikomunistična zveza pa jih je v resnicu le preteza za zvezo proti Angliji, Franciji in Zed. državam še celo bolj ka-

kor pa zoper sovjetsko Unijo. V Zed. državah se delavstvo vzlike kritičnemu položaju po svetu, ki grozi vsem deželam z vojno in s fašizmom, še zmerom ni spamevalo, da bi znalo ceniti vrednost solidarnosti.

UMW in premogovniške družbe so imeli pri pogajanjih "težke čase". Oboji so v tem sistemu odvisni drug od drugega, torej bi pot v sporazum ne smela biti tako naporna.

Zdaj priznavajo, namreč v Parizu vsaj, da so ga s podpiranjem generala Franca temeljito polomili. Italijanska armada (Nadaljevanje na 4. strani.)

življenju po vsem svetu edino po zaslugi reakcionarne torijske ANGLESKE vlade, kapitalizma v Franciji in PACIFIZMA francoskih centrumaških in levicarskih strank.

Anglia in Francija sta se hoteliogniti vojni s Hitlerjem in Mussolinijem, pa sta jima dajale daritvena jagnjeta. Zdaj je prišla vrsta nanju. Vojni z njima se ne moretaogniti.

Novi poskusi za zgraditev skupne delavske stranke

Lansko jesen je pričel konferirati z vodilnimi progressivnimi voditelji newyorški župan La Guardia o možnostih za ustanovitev "tretje" stranke v tem letu. Pomenki so se neugodno končali posebno zaradi porazov, ki so jih doživele progresivne struje in stranke novembra prošlo leta v kongresnih in governorskih volitvah.

Bivši wiçonsinski govor Peter Philip LaFollette, ki je bil lani poražen, je še pred LaGuardijevimi posvetovanji ustanovil za celico tako skupne stranke posebno organizacijo, ki jo je nazval National Progressives of America. Po porazu se je nekam razočarano umaknil. Oglasil pa se je o bodočih možnostih za samostojno delavsko

farmarsko politično akcijo spet 2. aprila t. l. na banketu tednika "New Leader" v New Yorku.

Eden glavnih govornikov je bil na tem sestanku, ki se ga je udeležilo nad 700 ljudi — večinoma odborniki unij, voditelji ameriške delavske stranke, progresivci in člani Socialdemokratske federacije, Louis Waldman, voditelj takozvane "stare garde", ki je bila v socialistični stranki do razkoka leta 1936. Waldman je apeliral na predstavnike delavcev in farmerjev, da naj ustanove v tem letu skupno stranko in jo pripravijo, da bo mogla prihodnje leto poseči v predsedniške konгрésne volitve z vsemi možnimi zdaj razdrženih delavskih, farmarskih in progressivnih (liberalnih) skupin.

Tako za Waldmanom je govoril na tem banketu LaFollette, ki se za tako stranko ni prav nič ogrel — morda vsed preplašenja nad porazom svoje progresivne stranke v Wisconsinu novembra lansko leto. Waldman je svoj nasvet možnost utemeljil. Navzoč je bil tudi voditelj unije ILGW David Dubinsky, ki se je ločil od CIO in z njim vred omenjena unija iz razloga, da ne AFL in še manj pa CIO resno delujeta za skupno delavstvo.

Nedvomno bo letos še mnogo poskusov pridobiti reprezentativne ljudi za sklicanje konference v svrhu ustanovitve močne stranke delavnega ljudstva.

ŠPANIJA "ODPRAVILA" KAPITALIZEM

Tesna povezanost Španije z Italijo in Nemčijo je očvidna v njenem pridruženju k "protikomunistični zvezzi". Prvotno sta jo sklenili Nemčija in Japonska, katerima se je kmalu pridružila Italija, nato pa še Mančukuo in Madžarska. Zdaj šteje "protikomunistična" liga — naperjena v resnici proti Angliji in Franciji — s Španijo vred šest držav. V njej je seveda tudi "neodvisna" Slovaška. Drug dokaz, kako močno je Španija pod Mussolinijevim vodstvom, je njen oznanilo, da je odpravila "kapitalizem". Tudi Italija in Nemčija trdita, da nimata več kapitalizma. Gospodarski program fašistične Španije določa, da mora delati vsakdo, ki je sposoben; v zameno za delo pa mu je tisti, ki ga upošluje, dolžan plačevati dovolj za dostojno preživljajanje. Vsi delavev so upravičeni do počitnic in zaščite pred izkoriščanjem. "Mi smo zavrgli kapitalizem," je dejal zastopnik vlade v Burgosu, "a prav tako obsojamo marksizem..."

Seveda novi "ekonomski program" nič ne omenja prisilnega dela, v katerem je že zdaj parsto tisoč Špancev, ki morajo garniti cisto zastonj kot "politični" jetniki, niti ne omenja zaposlenosti na izjemnih sodiščih, ki pošiljajo v vjetništvo, na prisilna garanja, v zapore in v smrt vse kar je najboljšega med ljudstvom Španije. Ampak Španci niso iz testa. Ko se iz sedanjih porazov opomorejo in masa spožna svoje fašistične "rešitelje" za to kar so, bomo spet čuli o revolti — ne proti republiki, ki je zatrta, ampak proti fašizmu.

Eksekutiva S. P. prične zborovati 14. aprila v Detroitu

Ameriška socialistična stranka je na preizkušnji. To je pokazala njenja eksekutiva na svojem zborovanju prve dni februarja v Chicagu. Tako kot je ne more iti dalje, je sklenila. Prihodnja seja eksekutiva se prične 14. aprila v Detroitu. Na njej bo izvoljeno novo uradništvo, v kolikor ne bodo prejšnji korak so ga imeli v času obsobe nad danburyksimi klobučarji.

Sloboda v Španiji

Nad pol milijona žen v Španiji ne sme niti pisati svojim možem in matere ne sonovom, ki jih je "osvobojena" Španija vrila v koncentracijske kempe. V začetku aprila je bila takih jetnikov v Španiji že nad pol milijona.

Na tem sestanku, kakršnega

priredi New Leader vsako leto, je bilo razvidno, da ne delavski, ne farmarski, ne liberalni kroži ne zaupajo komunistom, čeprav so takto spremnili takto, da agitirajo za demokrate. Več bi radi novo združeno delavsko farmarsko politično gibanje, a izgleda, da je pomislen med mnogimi še toliko, da bo to še dolgo težka naloga, največ vsled progresivcev, ki hočejo takoj zmagati, če pa so poraženi, se pogrezejno v malodružnost. Iniciativu za uspešno delavsko politično gibanje bodo torej morale vzeti napredne unije, kajti od progresivnih politikov je ne morejo pričakovati.

OBSODE ZA ODŠKODNINE, ZAPORNE IN DRUGE KAZNI TEŽAK UDAREC UNIJAM

PRIJATELJI PRIVATNIH INTERESOV RAZVELJAVLJajo POD FIRMO JUSTICE ODLOKE ZVEZNEGA DELAVSKEGA ODBORA, KER KONTROLIRajo POLITIČNO OBLAST

Marsikaka uspešna stavka je razsodbe vladnega delavskega odbora za reševanje industrialnih sporov, ki je bil ustanovljen na podlagi Wagnerjevega delavskega zakona. To smo videli na primer v dveh slučajih v Waukeganu. Stavkarjem pri Fansteel je bila storjena velika krivica ne samo pri kompaniji, nego tudi na sodišču, ki je stavkarje obsođilo na težke kazni.

Obsodbe za odškodnine

Prva velika obsoba za odškodnino je bila izrečena proti uniji klobučarskih delavcev v Danburyju, Conn., pred 36. leti. Sodnik je odločil, da je vsak član unije osebno odgovoren z vso svojo imovino plačati odškodnino, ako jo unija ne bo mogla. Skupna vsota je znašala na šest milijonov dolarjev. Klobučarje je tožila za odškodnino Loewe & Co., češ, da so jih z bojkotno akcijo povzročili veliko škodo. Vsí člani unije bi bili svoje hiše in prihranke, kajti njihova unija ni imela v blagajni niti z daleč tolikšne voste. Zato je apelirala na unijo po vsi Ameriki, naj pomaga. Odzvale so se in plačale odškodnino.

Nauk delavstvu

Obsoba nad klobučarji v Danburyju je bila unjam težko svarilo, kako nevarna

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Indaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75, za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglaši morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz.
Business Manager..... Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager..... Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL
Telephone: ROCKWELL 2864.

Zed. države na pragu nove vojne

Zed. države imajo ne samo "new deal" nego tudi novo oboroževanje, kakršnega še niso imeli v tolikšni meri nikdar v mirnem času. Pacifisti se hudejo in protestirajo, daši v isti sapi od Francije in Anglije zahtevajo, da naj kaj storita proti Mussoliniju in Hitlerju, kar pomeni, da so za pacifizem samo doma, od drugih pa pričakujejo skoka v ogenj.

Naša republika je po geografski legi napadom sovražnikov najmanj izpostavljena velesila. Zato je to gorostasno oboroževanje res nesmiselno. Ampak — Zed. države so imperialistična velesila, s posestmi po vsem Pacifiku, z interesi po vsi centralni in južni Ameriki.

Republikanci v kongresu zahtevajo politiko izolacije (ne vsi) in pa pripravljanje na "obrambo". Pacifisti jih v marsičem posnemajo. Ogradimo se le proti morebitnim napadom, drugače nas ostali svet prav nič ne briga.

Ko je profesor Paul Douglas v debati z Normanom Thomason pred nekaj meseci slednjega vprašal, ali mu je kaj, ali mu ni, za obrambo dežel, kot je Čehoslovaška, je Thomas izbegaval. Enako izbegavajo, poleg pacifistov, vsi, ki so za izolacijsko politiko te dežele (dokler niso interesi multimilijonarjev v nevarnosti), in prav tako vlogo sta igrala Pariz in London — sebi v škodo in fašizmu v korist. "Neutrnost" Zed. držav je pomagala fašizmu v Španiji.

Mar se naj v očigled tega dejstva navdušujemo za oboroževanje? Ne! Kakor nam ni bila v korist prošla svetovna vojna, nam ne bo ta, ki je **danes na pragu**. Oziroma se v miniaturi že par let vrsti. Široške prošle svetovne vojne je plačalo ljudstvo v krv in z blagom. Bo jih in jih plačuje sedaj. Torej čemu ne bi bili proti vojni? Kako da ne bi smeli nasprotovati oboroževanju Zed. držav z vsemi svojimi močmi? Pametna vpraševalna, nas ostali svet prav nič ne briga.

Zed. države se oborožujejo, ker imajo "VZROKE". Vzrok je sedanj sistem, vzrok je imperialistična oblika Zed. držav, vzrok je, ker je ta dežela ustvarila svoje blagostanje kot imperialistična sila in bo kot taka branila interese svojega poseduječega sloja do skrajnosti.

Napaka pacifistov je, celo socialističnih pacifistov, da smatrajo svoje gibanje kot kako Salvation Army. Pridigaš, pojš in moliaš, pa izvršiš vso svojo dolžnost.

Tako so mislili pacifisti tudi v Franciji — v Angliji itd. Pa ne gre. Dokler moraš hoditi med roparji, boš hodil — ako le mogoče — oborožen, da boš zmagal ti, ne pa ropar. Nesreča je, da to pomeni ropanje drug drugega. Kdor zmaga, obere premaganco.

Da, borba proti militarizmu je potrebna. Ampak ne na podlagi načela, če te kdo udari na levo lice, nastavi mu še druga.

To ne drži. Kadarkoli si ogrožen, se bo boril in ti bo žal, če ne boš vsaj toliko pripravljen kakor nasprotnik. To je naturni zakon. Oboroževanje je bláznost. Trošenje milijard za klanje in rušenje je prav gotovo zločin. Ampak dokler bodo tu vzroki, bo oboroževanje v cvetju, in odčetvalo bo v klanju in rušenju.

Naloga socialistov torej ni zastopati zgolj pacifizem, zpopaden v boju proti oboroževanju, ampak naš glavni boj mora biti namenjen borbi ZA ODPRAVO VZROKOV. Če je v ta namen potrebna oborožena sila, je treba to priznati namesto mižati z glavo zataknjeno v pesku.

Res čudno in še zmerom nepojasnjeno

Francoska vlada zatrjuje, da ji Rusija noči pomagati skrbeti za beguncem iz lojalistične Španije, dočim je Francija samo v zadnjih nekaj tednih potrošila v ta namen sedem milijonov dolarjev v ameriški veljavki.

Tudi se mnogi začudenov vprašujejo, kako da preganjanje Zidje ne dobe zavetja v sovjetski Uniji. Hitlerjevi zatrjujejo, da bi Zidje vzlje nedobroščemu razpoloženju v tretjem rajhu raje ostali v njemu, kot pa šli v USSR, kjer baje proti Zidom ni nikakih predskodov več.

Druži vir — naglašen iz Moskve, pravi, da je Rusija prsvela v pomoč beguncem iz Španije 5 milijonov rubljev. Pariz cinično ugotavlja, da je ta vsota zadostovala za njihovo pre-skrobo komaj 18 ur. Bilo tako ali tako, vendar je res, da je Rusija prve mesece španske republike veliko pomagala. Škoda le, da ni mogla vztrajati.

Ameriški nacija in demokracija

Nemško-ameriški bund, ki je Hitlerjeva organizacija za njegovo propagando v Zed. državah, pravi, da ima samo med ameriškimi Nemci in njihovimi potomci dvajset milijonov prispevščev. Nadaljni stotisoč se mu pridružujejo, ker je bund za "čistočo" bele rase, proti židom, za izvrženje židov iz služb, trgovine in industrije, in pa za mir, svobodo in demokracijo. Sploh je nemško-ameriški bund tako ameriško patriotski, da imajo še celo komunisti na tem polju v konkurenči z njim večike težkoče. Ubogi "amerikanizem" mora pač vse prenesti.

Neveden delavec nikoli ne graja kapitalističnih listov, pomaga pa z največjo naslado in navdušenjem sovražnikom delavškega razreda blatiti delavške liste.

NEMCIJA MORA ZAVLADATI NAD SVETOM!

Nemci res stradajo mas, masti in se marsikaj drugega, kar potrebuje njihovi želodci, toda za drobovje topov je vse izborno poskrbljeno. Ko je pred dobrim tednom spustil Adolf Hitler najnovješo nemško vojno ladjo v morje, je srečano oznanil, da je to lele záčetek. Kajti vse dežele in vse države so bodo moralna sprizniti z resnicami, da nemški narod potrebuje svoj prostor na solncu, torej se naj vai, ki so mu v napotje, umaknje. Z manifestacijami, kakor je na gornji sliki, hujška maso v — klavnicu.

Na gornji sliki na desni je Hitler označen s sulico.

Sedanji položaj finske socialistične federacije

Njen tajnik izjavlja, da je vzlje razkolom v socialistični stranki ohranila svojo prejšnjo moč

Piše FRANK ZAITZ

Fincev je v Ameriki približno toliko kakor Slovencev. V delavškem gibanju so jačji nego mi, ker je bilo med njimi veliko manj nazadnjaštva kakor med našim ljudstvom.

V času razkola v socialistični stranki leta 1936 je imela finska federacija nad tisoč dobrih članov. Razprtje in "kavkuse" je z gnevom opazovalo. Ko je bil tega zadosti, je odstopila in sklenila v bodoče delovati v sklepni skupini, ki prevladuje drugod. Nismo rasli v tem času, ampak tudi nismo rasli, dokler smo bili s SP. Mislim pa, da bi izgubili člane in bržkone tudi propadli, ako bi se naša federacija ne ločila od SP. Vidiš, mi smo našim članom prerokovali, da SP ne bo nikoli več imela prestidžja kot ga je imela nekoč in če se od neje ne ločimo, bomo prav tako tudi mi izgubili prestidž in člane. Uvideli smo, da elementi, kakršni so bili pripruščeni v stranki, in dobili v nji kontrolo, ne morejo zgraditi ničesar, kajti edino, kar bodo zmogli, je nadaljevanje s prepričom med njimi samimi. To ne more privesti drugam kot do toliko impotence SP, da bo izginila s političnega pozorišča. Ze takrat smo bili uverjeni, da bo tudi socialistična stranka države Wisconsin postala apatetna napram SP, čeprav ostane v nji. Vse to se je res dogodilo. Posledica tega je, da naša članstvo zdaj boljše razume to situacijo in zato naša federacija funkcionalira mnogo boljše nego prej.

"Zares me je razvesilo, ko sem spet po tako dolgem času prepel tvoje pismo. Da, veliko se je spremeno po tisti usodni konveniciji S. P. v Clevelandu, med tem marsikaj kar nam lahko služi v korist.

Tajnik JSZ Charles Pogorelec je je nedavno vprašal, kakšne so v nji posledice strankih sporov. Odgovoril mu je tajnik finske federacije W. N. Reivo med drugim sledeče:

"Zares me je razvesilo, ko sem spet po tako dolgem času prepel tvoje pismo. Da, veliko se je spremeno po tisti usodni konveniciji S. P. v Clevelandu, med tem marsikaj kar nam lahko služi v korist.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče naše federacije, Ti je znano, da je izstopila iz S. P. junija 1936. Od tedaj je neodvisna — in bo skoro gotovo tudi ostala. Razkol v socialistični stranki ni naš federalistični škodoval; kolikor jaz vsem, smo izgubili samo tri člane.

"Kar se tiče

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

XXX.

Dunaj — starodavno, slovito cesarsko mesto! Prestolnica Habsburžanov! Njihove palače so še vse kakor so bile. Njihovi krasni vrtovi negovanji kakor nekoč. V Schönbrunn, Belvederu in v drugih njihovih raijih in gajih, v palačah in vilah, zdaj štejajo turisti. Plačajo vstopnino in vodnika. Pa jim pojasnjuje iz zgodovine mogočne monarhije, ki je ni več. Neke v Belgiji živi zadnja avstrijska cesarica Cita, o kateri je pred letom vse utihnilo. Z njo je sin Otto, ki se je na podobu matere zatrdo nadeljal, da postane vladar vsaj okrnjene Avstrije. Hitler je njemu, njegovi materi kakor žlahti bivšega nemškega kajzera ravnostavno prekrila na podlagi pravila, da v enem in istem cesarstvu ni prostora za dva vladarja. Cita in Otto sta vsled tege moralna utihnila. Ampak palače, postelje, kočje, sobane, parki in vse drugo, kar so imeli njuni predniki, je na Dunaju še zmerom kakor je bilo.

Zanimiv je na primer napis pri vhodu v dvorec Belvedere: "Judom in psom vstop prepovedan!" A prepovedan je tudi Citi in Oton.

Enako v Schönbrunn.

Pred vsako znamenito palačo, pred muzeji itd., je bila na veliki oglaševalni deski glava žida — "tipičnega" žida v ogromni obliki, povečana vsaj petkrat nad naravno velikostjo. Grd, zločest, razorjan obraz "tipičnega" žida, ki je pripravljen za trideset srebrnikov prodati ves svet. In če jih ne dobi 30, vzame, kolikor se mu ponudi. Na glavi te karikature je klobuk, kakršnega nosijo stari, ortodoksi židje v Evropi in ves izraz očituje zavratnost in zlobo. Pri sliki pa je napisano z ogromnimi črkami "JUD".

To je bilo po Hitlerjevem zavzetju Avstrije. Židovska kolonija na Dunaju je velika. Oziroma, bila je. Židje so imeli trgovine lahko povsod. Ko so Dunaj okupirali naciji, je na židovske prodajalne navalila drhal, jih oporalna in popackala z napisi po šipah in vratih z židovskimi in nemškimi črkami, ki pomenijo najgrše psovke. Židje jih dolgo niso smeli izbrisati.

Naš vodnik je govoril angleščino priljubo dobro. A o Dunaju — tako se mi je zdelo, ni vedel kdovskaj. Seveda, bil je Dunajčan, toda nacija, ki je bil še uposlen namesto prejšnjega vodnika na dotičnem busu.

Mogoče, kar je verjetnejše, je bil prejšnji kak član Sušnikove stranke. Naciji so odslovili prve kot druge in najeli svoje ljudi.

Službe so čudodelen magnet. Prinašajo kruh. Vse se peha za službami, posebno za takimi, ki so smatrane za dobre in uglede.

Tone Zagăr se je zanimal posebno za razdejane židovske trgovine. Naš bus za razgledo-

smel omeniti. V teh hišah so prvotno živele družine delavcev social-demokratske stranke. Po klerikalnem pušču so bile izgnane in novi režim je naselil vanje svoje ljudi. Tiste dni, ko smo bili mi na Dunaju, pa je Hitlerjeva komanda izgnana v stanovanjskih palačah klerikalcev in selila v njih svoje (najciske) birokrate.

Bil je krasen solnčni dan, ko smo se vozili v teh krajinah. Nam štirin — morda smo bili edini socialisti v tem busu — pa je bilo težko.

Peljali smo se skozi židovski predel. Začetna slika. Človek, ki samo čita o njih, si jih skoro ne more določeno predstaviti. Trebu jih je videti in še ko smo zrli po tem pokopaličku z večkimi čačkami popacane hlebe, okna in vrata, smo občutili — zares občutili tragedijo Židov na Dunaju.

Bilo je že pozno dopoldne, ko smo se vozili po židovski četrtni. Ulice prazne. Izložbena okna zanemarjena, kakor da so vse, ki žive v teh hišah, izumrli. Na marsikakem oknu, na vratih, ali na stenah, je bila groteskna rična žida in pod njo napis "JUD", in ob straneh psovke.

"Mar naciji mislimo, da se bo zdaj prebivalstvu Dunaja boljše godilo?" sem pomisli. Zagăr in Angela sta vodnika vpraševala, čemu vse to, pa je znaš še dokaj spremno odgovarjati takoj, da ni ničesar pojasiš.

Groznotni vtisi so nam užitek dopoldne čisto zagrenili. Pa je dejal Zagăr: "Popoldne, ali pa jutri, gremo v židovski predel na Židovsko." Peggy je začela ugovarjati: "Ti vpješ, poje bogovek in nas lahko vse spraviš v zagate. Lahko nas primejo tudi za Žide. Mnogim se to primeri. Saj si videl dovolj! Kaj hočeš več?" Vztrajal je, da bomo šli še enkrat v ta kraj, in če nihče z njim, bo šel sam. Sklenili smo, da gremo vse. Toda Dunaj je velik in je nam zmanjkalo časa.

Schönbrunn in Belvedere sta zanimiva posebno za one, ki so bili vzgojeni v Avstriji in se v njo vracajo po dolgih letih. Vodnik razkazuje postelje cesarja Franca-Jožefa, prestolonaslednika Rudolfa, cesarice Elizabete itd. In v velikih hlevih na dvoru so dvorne kočije s konji. Kočje so še prav take kakor takrat, kajti pazijo naše kakor na zenico v očesu. Le konji so umetni, dasi kakor da bi bili živi. "Tu, v tej kočiji, se vozil Napoleon Bonaparte," tolmači vodnik. V tej se je zeljal h poroki Franc Jožef. Velik, velik kos zgodovine je v teh kočijah, shranjenih v dvornih hlevih. Milijone ljudi je delalo, da je omogočilo visoki avstro-ogrski aristokraciji in Habsburžanom pomp, ki je stal obilo znoja in gorja.

Po zrušitvi monarhije ima Dunaj zdaj tretjega gospodarja. Socialiste so vrgli klerikalci s pomočjo Mussolinija z oborzeno silo. Klerikalce je vrgel z odobritvijo Mussolinija s služb in z diktature Hitlerjeve prav tako z oborzeno silo.

Da, vozili smo se tudi mimo delavskih stanovanjskih palač, ki jih je zgradila socialistična uprava dunajskega mesta. Zares lepe palace! "So jih že pravili?" smo vprašali vodnika. "Da, bile so takoj po bombardiranju popravljene še pod Dollfusom." Zarekle se mu je. Dollfussa in Sušnika zdaj ne bi

Tudi na Dunaju nismo obis-

kali nobenega rojaka. Z nekaterimi smo se srečali slučajno in z njimi govorili kot tuje in tujci. Z Angelo sva imela nekaj naslovn Slovencev na Dunaju, a na nasvet ljudi v Ljubljani in Mariboru jih nisva skušala niti iskati. Na dnevnem redu so bile one dni hišne preiskave. Naciji so zahtevali o vsakem točno izvedeti ne le kaj je zdaj, nego kaj je bil prej. In vrh tega, ljudje so revni, pomagal bi jim rad, pa ne moreš.

Dunaja nam je bilo zadosti. Pospravili smo svoje stvari, jih naložili v avto, in Zagăr, ki se je vsezel k volanu, je zapel svojo italijansko popevko o redčem banderu, da se mu je porter hotela "Pošta", ki je nam pomagal odnašati prtljago, kar čudil. Ko je porter dobil napitnino, mu je Tone rekel, "Hi, avto, poženi, kajti zdaj gremo pa v tvojo deželo, na Češko! Imaš kaj pozdravov?" Porter, čeh po rodu, je veselo zamahnil — kdo ve, kaj si je misil, in izginil nazaj v hotel.

(Dalje prihodnjic.)

JUGOSLAVIJA ČISTO ZAJETA V OSIŠČE RIM-BERLIN

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Letnega Petra. Madžarska bo potem zahtevala svoje in bo dobila pač toliko, kot ji bosta dovolila Mussolini in Hitler. Bolgarija ima še tudi obračuna, ki bi ga pametna vladala — če bi kdaj taka v Beogradu obstoja, lahko že davno poravnala. Možno je, da ima Mussolini v teh svojih manevrih in nenačovanih vojni za osvojitev Albanije tajen sporazum s klerikalci v Sloveniji in s hrvaškimi separatisti — morda celo z dr. Mačkom. Slučaj Slovaške nam namreč živo priča, da so malo ljudje zmožni prodati sebe in svoj narod za skledo leče, kakor pravi povest.

Velika spremembra

Dokler je bila Avstrija še samostojna in neoborožena, dokler je mala antanta (Jugoslavija, Čehoslovaška in Rumunija) res pomenila močno silo, je bila vladva v Beogradu samozačestna, in to po pravici. Italija se je Jugoslavije bala mnogo let. Zdaj pa jo Mussolini lahko streže v 24 urah, ne toliko z obroženo močjo, ampak z novo, "moralno" strategijo s Rim-Berlin. Zahteva plebiscit za Hrvate, se dogovori s Hrvati, s klerikalci v Ljubljani, če se mu bo zdelo vredno — in konec bo države Slovencev. Hrvatov in Srbov, kakor je bila na sličen način pokončana republika Čehov, Slovakov in Rusinov.

Nauki, ki ne bi smeli biti zamanj

Silno veliko se bi male dežele lahko učile s teh dogodkov. A izgleda, da se nikakor nočelo izmotiti iz vloge žoge. Zato so premetavane semintasti sebi in svetovnemu miru v škodo. Italija se veseli svoje "nove zmag". Časti jih ni prinesla, ampak paroparjem ni za čast, nego za plen. To bi morali vsaj v Londonu in Parizu že dolgo tega razumeti, namesto igrati toliko let policija, ki zmerom zameni, kadar bi moral arretirati zločinka.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

VII. IZKAZ

Cleveland, O. "Naprej" št. 5 SNPJ \$5; Anton Jankovich 50c, skupaj \$5.50.

Chicago, Ill. Po \$1: Fred A. Vider in John Sprohar, skupaj \$2.00.

Hermelin, Pa. Louis Glazar 25c.

Lyon, Ill. Martin Potokar \$1.00.

Moon Run, Pa. Nabранo na konferenci klubov JSZ in društev P. M. \$8.50. (Poslal Jacob Ambrožich.)

Detroit, Mich. Peter Benedict \$1.

Waukegan, Ill. Helen Jereb \$1.50. (Poslal Martin Judinch.)

McKees Rocks, Pa. Jacob Ambrožich \$1.40.

Cleveland, O. Klub "Delavec" št. 28 JSZ \$8; Joe Fabianec \$1; po 25c: Jos. Lever, Fr. Gustinčič, Andy Marc in Anton Zelesnik, skupaj \$5. (Poslal Joseph Lever.)

Jenners, Pa. Nabranlo v veseli družbi pri Antonu Vidrichu na Lloydell \$2.25; prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Cleveland, O. Klub "Delavec" št. 28 JSZ \$8; Joe Fabianec \$1; po 25c: Jos. Lever, Fr. Gustinčič, Andy Marc in Anton Zelesnik, skupaj \$5. (Poslal Joseph Lever.)

Jenners, Pa. Nabranlo v veseli družbi pri Antonu Vidrichu na Lloydell \$2.25; prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob Strel, Frances Strel, John Švigelj, Joe Tursich in Mary Tursich. (Poslal Joe Tursich.)

Prispevali so po 25c: Anton Vidrich, Anton Zalar ml., Frank Kreshev, Katarina Kresevica, Jacob St

SLAVJE 35-LETNICE SNPJ

Pričetek ob 3. popoldne

VSTOPNICE V PREDPRODAJI 35c, PRI BLAGAJNI 40c.

prijeja federacija njenih društev za Chicago in sosednje naselbine
V NEDELJO 16. APRILA v dvorani S. N. P. J.

2657 SOUTH LAWNDALE AVE.

Na sporednu petje, govori in simbolična igra

"DETJE JE ŽIVO"

PO KONČANEM SPOREDU PLESNA IN PROSTA ZABAVA

KOMENTARJI

"Ameriška Domovina" je vedno rada v slabih tovaršjih. Njena urednika v izdaji z dne 3. aprila izjavljata med drugim: "Mi smo držali z nacionalisti in zmagali, čeprav nismo v ta namen nabrali niti enega niklja." To bo menda vzrok, čemu generalismu Francisco Franco Pireu in Debevcu ni postal šestitek, kakor jo je Hitlerju, Mussoliniu in Kolumbovinu vitezom, papežu in raznim katališkim skupinam v Zed. državah, ki so mu gmotno in "moralno" pomagale. Pirec in Debevec sta torej "zmagala" in s tem priznala, da sta stodostotno na strani Hitlerja in Mussolinija, vzhodnemu tudi trdita, da sta za Roosevelt, dasi je ta proti fašizmu in njegovim podrepnikom v Ameriki.

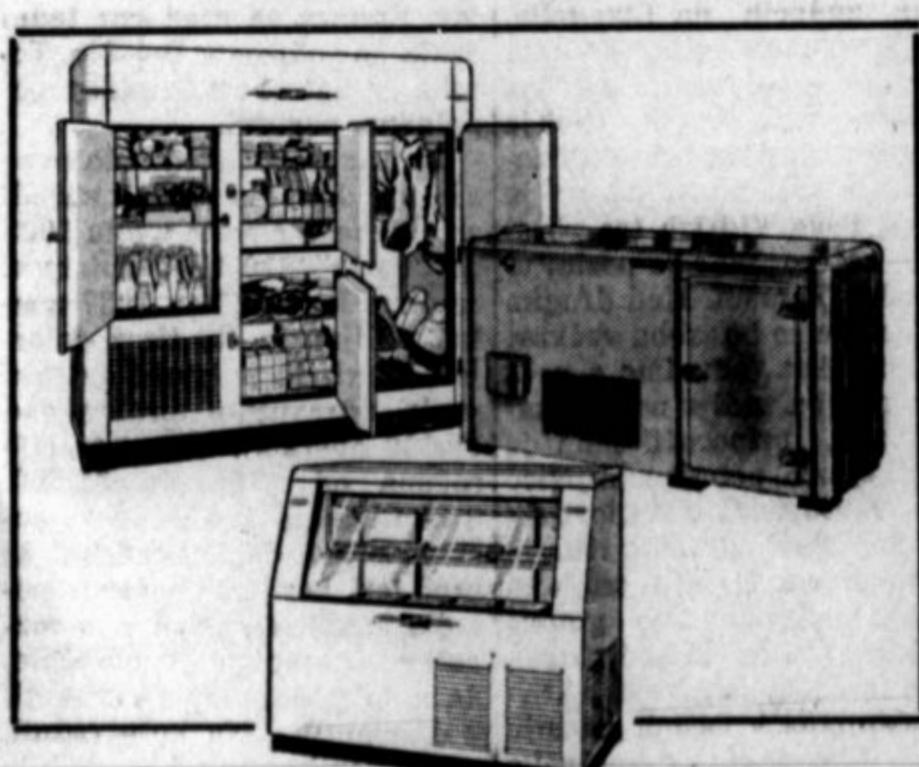
* Earl Browder je na shodu 3. aprila v Chicagu oštros kritiziral Rooseveltovo administracijo, ker je priznala mesarja Franca brez pogojno za španško vlado. Kaj pa naj Roosevelt in njegov državni tajnik storita, če ne to, kar je moralna bitja logična posledica ameriške neutralnosti v Španiji?

Cikaški župan Kelly je v torek minuli teden zmagal s precejšnjo večino. Zanj so na celi črti agitirali tudi komunisti. Sedaj se zdaj pristevajo med zmagovalce in pravijo, nas in demokratov je v Chicagu nad osem sto tisoč. So slični tistem Srbu, ki se je pobahal, "nas Srbi in Rusi ima na svetu preko 170,000,000."

Poročevalski urad soc. stranke pravi, da poleg treh velikih unij praznjujeta prvi maj v socialističnem smislu tudi dve podporni organizaciji, namreč Workmen's Circle in pa ena nemška. Vse te prirejajo bodisi svoja prvomajska slavlja, ali pa uradno sodelujejo v odborih z ostalimi organizacijami socialističnih smernic za prireditev.

Popolna električna REFRIGERACIJSKA POSTREŽBA

za vsako trgovino na drobno

Napravite načrt ZDAJ za trgovino v poletju. Telefonirajte po enega naših refrigeracijskih inženirjev, da vam pomaga izbrati opremo, ki jo potrebujete — izložbenik, ki ima v sebi refrigeracijo — refrigerator za shranjevanje — hladilnik za piće — hladilnik za vodo. Nikakih stroškov ali obveznosti. Vprašajte za ugoden načrt za plačevanje na obroku.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

72 West Adams Street — RANDOLPH 1200, Local M3

lic bogatim izkušnjam še toliko milijonov ljudi, ki drve za obljubami, za resnico in za delo v prid sebe pa se niti malo ne zmenijo.

"A. S." je svojo kampanjo za naročnike končal in imadzaj celo vrsto "aristokracije" na grbi: vojvode, častne vojvođe, častne pribosnike, dvorne dame in tako šaro. Dobro za Chicago, da ni v potresni zoni, drugače bi jo ta nova "aristokracija" od samega navdušenega cepljanja podrla, da ne bi ostal "kamen na kamnu". Tako pa gre vse po starem.

Louis Germ, Pueblo, Colo., se v "A. S." zahvaljuje za darove, prispevane v nakup zvonov v Željimljah pri Sv. Vidu. Pravi, da bo Bog plačal vsem, in da se bodo darovi obrestovali pri Bogu. To se razumē. — Blim-bom.

Zanimivo in resnično: Slovenski klerikalci in jugoslovanski komunisti skušajo drug drugega prekositi v agitaciji za demokratsko stranko.

Ameriški Domovini: So posamezna društva, ki imajo več članov kakor JSZ. V prvih so zavarovani za podporo in ravnino. Pri JSZ pa so člani zaradi življenja in aktivnosti. Zato pet gasilcev pri požaru pomeni več kakor pa pet tisoč gledalev.

V vsem vzhodnem Ohiju ima S. P. zdaj samo še "Snoy" klub. Snoy deluje zanj vzhodno vse sorte vetrovih, da nikdar ne veš, kam pravzaprav drže. So kot vrtine, ki samo požira in ničesar ne da.

Zelo pesimistično poročilo

Diamondville, Wyo. — Ko sem pobiral naročnine za Majski Glas, sem šel od hiše do hiše. Marsikje ga niso naročili — neker ga nočejo, ampak ker ga resnično ne morejo. Eni so bili v premogovnikih odslovljeni, nekateri so izgubili delo, ker niso državljani. Še celo pri WPA.

Naši naseljenici so že precej postarani. Med njimi smo dobili vedno največ naročnin, a zdaj, ko ne delajo, ker ni, ni.

Razmere so tako slabe, da so nekateri trgovci opustili svoje obrite, drugi pa še komaj shajajo. Zato tudi oglasati ne morejo. Tolajžo drug drugega, da se bodo delavske razmere v kratkem zboljšale, če pa ne, se bodo vsi ljudje toliko "spusili", da bodo šli kolektivno na kant.

Vrstne naših rojakov se redijo. Eni umrjejo, drugi izgube delo in v takem položaju tudi umrjejo, četudi so še živi. Mladina pa se za naše publikacije ne zanima, pa čeprav bi jim jih zastonj ponujal.

Nedavno je Kemmerer Coal Co. odslovlila iz rova št. 8 šestnajst premogarjev, in poprej s št. 5 Stirinajst. To se v malih kempih silno pozna. Odslovljeni pravijo, da ne bo še konec, zaposleni pa bodo delali le po 2 do 3 dni v tednu. Takšno se zdaj razmere, ne moremo pomagati. — Anton Tratnik.

Zlemlberger o socialistični stranki

Piney Fork, O. — Ker se sedaj v Proletarju razpravlja o bodočnosti JSZ in njenem zboru, naj bo tudi meni dovoljeno izraziti svoje mnenje. Pridružujem se onim, da naj naša zveza ostane za kar je bila ustavljena. Pomislimo nazaj pred 20. leti, ko smo se ločili od Socialist Party in samostojni postali. Polevočno članov in klubov smo izgubili in kmalu bi se druga-taka organizacija ustavljala, ako bi se ne bili zopet nazaj pridružili. Ravno tako bi sedaj zgordilo, ako bi mednarodno socialistično stranko zapustili in postali narodni socialisti, kakor nekateri želijo.

Ravno tako nisem zato, da bi capljali za staro gardo, ki je Socialist Party zapustila in postala samostojna. Meni se zdi, da so pri omenjeni gardi večnamna Judje na vodstvu. Ker v Evropi Jude preganjajo, so tudi tukaj konservativni postali, da se laglje smekljajo demo-

Junaški odpor, ki pa je malo pomenil

Cehoslovaški poslanik Vladimir Hurban v Washingtonu je dobil po padcu čehoslovaške republike precej publiciste, ker je kratkotoma izjavil,

Vladimir Hurban

da svojega urada ne bo izkoril nemškemu poslanstvu, četudi je to zahtevalo. S to potrezo je storil svojemu narodu to dobro, da se je marsikdo res začel zanimati zanj. Ampak položaj mu ni izpremenil. Cehi so danes podjarmjeni velike bolj, kot pa se bili pod Avstrijo. Kadars so češki poslanci prišli na Dunaj, so rekli lahko marsikaj, za kar bi jim danes, pod Hitlerjem, za enake besede odletela glava.

kratki kapitalistični stranki in združenja s Socialist Party bra-

nino. V Zed. državah potrebujemo precej močno soc. stranko, posebno sedaj, ko tako mikastijo in skubejo delavske zakone. Ko bi bila socialistična stranka močna, bi protestirala in preprečila lomiti delavske zakone.

Pred vnojno je bila socialistična stranka ugledna in spoštovana tudi pri višjih glavah. Ko je l. 1912 kandidiral Theodor Roosevelt na Independent tiken, je zajeval ves svoj program iz socialističnega, in enako je zajejal iz socialističnega programa Woodrow Wilson. Ravno tako zajema iz njega sedanji predsednik Roosevelt in z njim vred druge stranke.

Zato moramo skrbeti, da socialistična stranka spet postane močna in ugledna. Ako pa jo bomo zanemarili, bo pa vse delavske zakone in druge predmete vrag vzel.

Nace Zlemlberger, član kluba Naprek JSZ v Bridgeportu, O.

Majniška slavnost in drugo

Bridgeport, O. — Kot že poročano, bo na tukajnjem majskem slavju predvajal koncertne točke Vadanalo kuartet iz Cleveland. To slavje prireja klub Naprek št. 11 JSZ v soboto večer 29. aprila v društvenu dvorani na Boydsvillu. Na sprednu bodo med drugimi sledječe pesne in glasbene točke.

Marseljeja: Venček narodnih pesmi; Pesmico hom zapel: Micka, micka; The Gay Rancher; Siboney: Pesem o mačku; Romona: Ljubavna pesem; Lovska koračenica; Stara ljubav; Imam dekle Tirolo.

Po končanem sporednu bo prosta in plesna zabava. Plesenec bo igral Vadanalo kuartet.

Seveda bo med programom tudi govor o pomenu Prvega majnika.

Tega slavlja ne prirejamo radi dobička, ki ga vsled visokih stroškov tudi pričakovati ne moremo. Klub Naprek si je, upoštevajoč, da ima le malo članov, nadel torek težko nalogo in pa odgovornost kriti stroške, ki bodo, kot že povdardjam, jači visoki. Naš namen je predvsem nuditi udeležencev čim več kulturnega užitka in prvo-vrstno zabavo. Velik uspeh kluba je že v tem, da bo to prvi slovenski koncert v teh krajinah, in upam, da ne bo tudi zadnji. Naš delavski praznik bomo to-

rej nad vse slovesno obhajali.

Nadejamo se, da bomo s to prireditvijo zadovoljili vse. Mnogi, ki bodo prišli, bodo zdaj prvič čuli Vadanalo kuartet in mnogi tudi prvi slovenski koncert v tej deželi. Naš rojaki so že mnogokrat pokazali, da se zanimajo za kulturno prreditve in za delavska slavlja. To smo videli tudi na priredbi društva št. 13 SNPJ dne 25. marca.

Brezposelnost je v resnici velika. Dne 3. aprila, ko to pišem, pogoda med UMW in premogovniškimi družbami še ni bila podpisana. Stara je potekla zadnji dan v marcu. Premogarji so vsled tega ostali doma. Odborniki unije so delavcem zatrjevali, da pričakujejo sklenitev pogodbe v čimkrajšem času. Dasi se nam tudi v bodoče ne obeta nič dobrega, je nam razvedrilo še toliko bolj potrebitno. Torej pride vse na bližnjem koncertu v slavje v soboto 29. aprila.

Kdo so člani Vadanalo kuarteta, mi ni treba opisavati, ker so to v naših listih že dostikrat storili drugi. Kjerkoli nastopijo, povsod žanjejo priznanje. V kvartetu so trije bratje in sestra, za pesem pa jih bo igralo pet. Vsi so člani SNPJ. Dopisovanje za aranžiranje njihovih nastopov vodi njihova mati. Tudi ona je delovna v ženskemu društvu SNPJ in pomaga pri raznih drugih aktivnostih.

Klub "Naprek" bo na tej prireditvi torej res nudil vsem sijajen užitek. Na čitalcev v tem okraju apeliram, da naj považijo s sabo v soboto 29. aprila znanice in priatelje, ki morda ne bodo brali tega povabila.

Seja kluba Naprek JSZ se bo vrnila v nedeljo 16. aprila. Udeležite se je, kajti treba bo uredit vse, kar je še potrebno, za naš prej omenjeno prireditve. Verjemite, da le tako se to imenuje napoved. Priglasite se upravnemu štabu Cankarjevega glasnika za tretji letnik. V ta namen je sedaj v teku kampanja za nove naročnike na Cankarjev glasnik. Traja do 31. maja t. l. Za one, ki bodo za časa te kampanje pridobili novih naročnikov, je odbor določil lepe nagrade. Priglasite se upravnemu štabu Cankarjevega glasnika za podrobnejša pojasnila.

Da se kampanja zaključi s čim boljšim uspehom, je potrebno, da gremo na agitacijo tudi vzdolje vseh naročnikov, ki čutijo potrebo Glasnika za izobraževanje slovenskega ljudstva v tej deželi. Recimo in da se obvezemo, da bo pridobil vsak do sedanji naročnik vsaj enega novega naročnika za časa izredne kampanje. To ni nobena težava, to stori zlahka skoraj slednji — mimogrede — ker vsak ima znanca ali priatelja, kate-

Cankarjev glasnik — mora naprej!

Cleveland, O. — Se par števil in Cankarjev glasnik bo zaključil drugo leto svojega življenja. S tem bo dokazal o-nim, ki mu niso ob njegovem začetku prisodili leto obstoja, da ima mesečnik lahko še dolgo življenje med ameriškim Slovencem, — ako bodo pokazali, da to le malo volje in zanimanja ter razumeli, da kadar gre za dobro stvar — z besedo ali dejaniem — je populni uspeh mogoč le potom skupnega dela.

Do sedaj so naša društva in posamezniki pokazali precej zanimanja za Glasnik — eni več drugi manj — posebno pa se odlikovali pri graditvi Cankarjeve ustanove in Cankarjevega glasnika — naša kulturna društva. Podprla sta Cankarjev glasnik gmotno in moralno. Upamo, da ostaneta trdna pri našem delu tudi v boči.

Razumljivo, da smo ob času naše prve kampanje za Cankarjev glasnik pridobili tudi nekaj takih naročnikov, ki nimajo zanimanja do boljšega četrtja. Nekaj takih smo izgubili. Stevilo je sicer majhno in takole vrzeli se zamašijo sproti z novimi naročniki. Problem pa je upravo vseh onih, katerim se Glasnik dopade, ki pa zaradi brezdelja ne morejo poravnati naročnino pravočasno. Za take slučaje je nam dosedaj služil tiskovni sklad in bo seveda tudi v bodoče, če mu bomo pravočasno obračali dovolj pozornosti.

Predvsem je potrebno, da pozmamo stevilo naročnikov in tako pocenimo tisk in režiske stroške, in da tako damo dobro podlogo Cankarjevemu glasniku za tretji letnik. V ta namen je sedaj v tem dobo pridobili novih naročnikov, je odbor določil lepe nagrade. Priglasite se upravnemu štabu Cankarjevega glasnika za podrobnejša pojasnila.

Da se kampanja zaključi s čim boljšim uspehom, je potrebno, da gremo na agitacijo tudi vzdolje vseh naročnikov, ki čutijo potrebo Glasnika za izobraževanje slovenskega ljudstva v tej deželi. Recimo in da se obvezemo, da bo pridobil vsak do sedanji naročnik vsaj enega novega naročnika za časa izredne kampanje. To ni nobena težava, to stori zlahka skoraj slednji — mimogrede — ker vsak ima znanca ali priatelja, kate-

regla lahko nagovori za stvar — le priliti je treba malo dobre volje za to agitacijsko delo, pa šlo.

Cankarjeva ustanova je ustanovljena na kulturno-prosvetni kolektivni podlagi in Cankarjev glasnik vrši svoj izobraževalni del v tem smislu.

Torej prijatelji, agitirajmo vsi za Cankarjev glasnik in s tem glasno povemo na lev in desno, da ima ta mesečnik za lepotom polju med Slovenci v tej deželi. Cenjeni čitalci: poagitiraj tudi ti med svojimi prijatelji in znanci za Cankarjev glasnik!

Louis Kaferle.

Presojanje dogodkov doma in po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani.) je ne samo ostala v Španiji, nego jo Mussolini celo jača za eventualni spopad s Francijo, v katerem hoče izvajevati svoje "pravice za Italijo".

Albanija je bila posest rimskega cesarstva že 229. leta pr. Kr. Tako pravijo v Rimu. Torej če je bila italijanska že takrat, čemu se zgražati? Če Mussolini to pravilo razširi nad ostalimi kraji Evrope, Azije in Afrike, ki so bili včas rimljanska posest, bo Italija kmalu najmočnejša država na svetu.

Vrhovna komanda armade in mornarice Zed. držav se zdaj ubija

IVAN VUK: ZGODBA Z MANEVROV (DROBEC IZ SPOMINOV)

(Nadaljevanje in konec.)

Odšel je k polkovniku in mu povedal. Kakor mi je pravil, se je stari grešnik najprej od srca nasmejal tež zgodbi. Nato pa se naenkrat zresnil. Gotovo se je spomnili tudi svojih mladinskih grehov in je hotel zdaj, ko se ni šlo za njegovo kozko, biti korekten. Zapovedal je, da se imajo na dvorišču takoj uvrstiti vsi korporali in tudi četovodje. Ni izključeno, je rekel, da je krivec najbrž med tem lahko napredoval za četovodijo.

Ni minuo dobre četr ure, bili so na dvorišču zbrani v strurni vrsti vsi korporali in četovodje bivšega cesarskega in kraljevskega sedeminosemdesetečka pešpolka, in lepo po svojem vzrastu kakor piskalice (piščali zvezane v obliki orgele). Bilo jih je okrog osemdeset po številu.

Tako so razumeli za kaj gre. Polkovnik, adjutant in jazter Cilka in njena mati smo pregledovali. Cilka je šla od korporala do korporala, od četovodje do četovodje in vsakega pregledovala od predaj in od zadaj.

Nekaterim, korupljenim je celo snemala kapo z glave in gledala frizuro. Moral je biti avtor otroka korenjaški korporal. Zakaj pri drobnih se je komaj ustavljala.

Naposled ji je obviselo oko na močnem, korenjaškem korporalu.

"Najbrž bo ta-le", je rekla nekako bojazljivo in pogledala polkovnika kakor da ga prosi posoci.

Ali ni bil pravi. Imel je sicer tudi nekak mal romancik v neki vasi, ali odigral se je na kozolecu. In lani je bil še "zefreter". Ona pa nese korporala.

"Ta le bo", je zopet rekla in pokazala s prstom na močnega četovodijo.

Ali tudi ta ni bil. Se le pred kratkim je bil prestavljen od nekega drugega polka z rumenskim pogon.

Ves dopoldan je pregledoval Cilka cesarske in kraljevske korporale, ali niti eden ni priznal avtorstva za malega dečka, ležecega v svežnju.

Polkovnik je odredil, da se da Cilki, materi in otroku vojska menaže. Glasno je emokal trimesečni dečko vojaško menažo. Videjo se je, da je pravo vojaško dete. Samo occati. Zbrali so zanj nekaj srebrnih krov in to vojaško "eksprez" zarodenko poslali k domobranecem. Saj imajo tudi oni zelene pogone.

Kolikor vem, je pripovedoval moj znanec, tudi tam ni nič našla. Se nekako zamalo se je je zdešo, da bi bil domobranec.

kajti štajerski, posebno prički fantje so drugačni kakor pa tisti pri domobranah. Mogoče pa je Cilka tudi takrat, ko je bila tam pri njih tista strašna vojska, napačno videla. Mogoče je bil kdo od artilerije. Morada je v tistem zanous videla več zvezd kakor jih sploh lahko gre na vojaški ovratnik. Da je imel handžar, to se nicašči dokazuje. Vsi vojaki imajo "handžar", eni daljšega drugi krajšega. —

Skoro sem že pozabil na ta dogodek, ki je pripovedoval moj znanec, kar pride Cilka zopet v pisarno polka.

"Kaj pa bo zdaj," sem rekel in vprašal. Saj zdaj nismo imeli nikjer manevrov.

"Prišla sem, da mi polk izplača odškodnino", je rekla.

"Kakšno odškodnino?" sem se začudil.

"Kakor se plačuje kmetom, če se naredi na manevrih kakšna škoda", je rekla.

"Kaj se je vam naredila kakšna škoda?" sem jo gledal.

"Otroka sem dobila", je rekla. "Saj vest. Očeta se ni našlo. Ali manever ga je prinesel in manever ga je vzel. Zato sem oškodovana.

"Kdo vas pa je to naučil?" sem vprašal in jo gledal.

"Zupan je rekel. Rekel je, že je bil korporal in ni povedal svojega imena, oziroma ga ni mogel, ker je bil prehitro alarm, je kriva vojaška oblast in mora ona plačati odškodnino."

Nisem vedel, ali se norčuje, ali so dekli hoteli tako nelepo potegniti. Ze sem hotel odgovoriti, kar je ona naglo stopila k moji pisalni mizi, vzela v roke fotografijo, ki je stala pri koledarju, in rekla veselo:

"To je on! On je, korporal, več mojega otroka!"

Po mojem hrbitu je kār zagonzelao. Fotografijo mi je postil moj prijatelj Lojzek — priimka ne bom imenoval, za spomin. Bil je v uniformi kot korporal, strumen dečko.

"Kje je zdaj on", je vprašala Cilka.

"Ne vem", sem rekel in izvezgal njen pogled.

"Morate povedati", je zapisala in me pogledala tako lepo, da sem omahnil. Kaj bi tudi ne. Saj nisem to jaz, ampak moj prijatelj. In če je on kradel fige, naj se poskrbi za placičlo. In sem dal naslov. Na Stajerskem tam in tam, v tej in tej vasi."

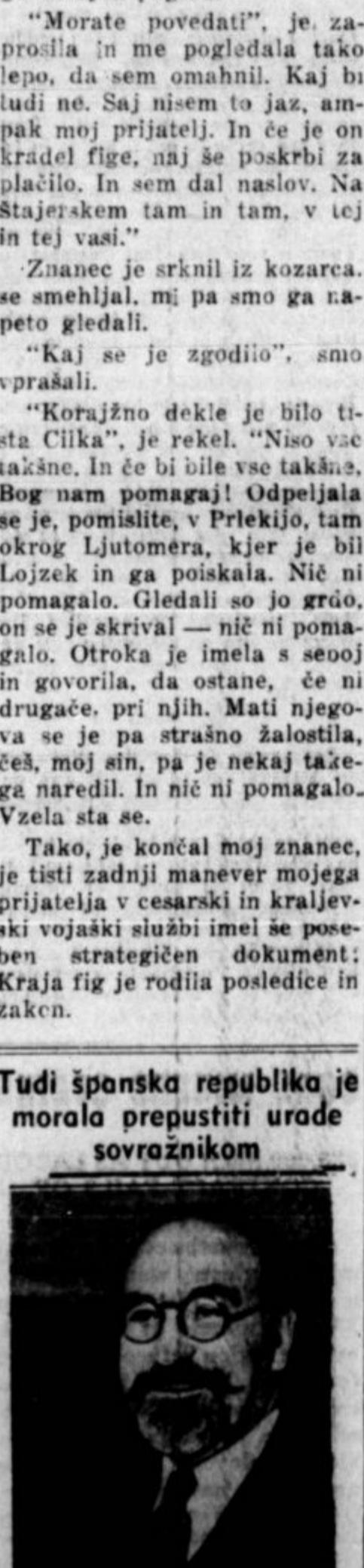
Znanec je srknil iz kozarca, se smehljal, mi pa smo ga nato peto gledali.

"Kaj se je zgodilo", smo vprašali.

"Korajžno dekle je bilo tista Cilka", je rekla. "Niso vse takšne. In če bi bile vse takšne, Bog nam pomagaj! Odpeljala se je, pomislite, v Prlekijo, tam okrog Ljutomera, kjer je bil Lojzek in ga poiskala. Nič ni pomagalo. Gledali so jo grdo, on se je skrival — nič ni pomagalo. Otroka je imela s seboj in govorila, da ostane, če ni drugače, pri njih. Mati njegovega se je pa strašno žalostila, češ, moj sin, pa je nekaj takšno naredil. In nič ni pomagal. Vzela sta se.

Tako, je končal moj znanec, je tisti zadnji manever mojega prijatelja v cesarski in kraljevski vojaški službi imel še poseben strategični dokument: Kraja fig je rodila posledice in zakon.

Tudi španska republika je moral prepustiti urade sovražnikom

SAMO ENOTNA POT DELAVSKEGA GIBANJA JE PRAVA

Delavcem nad vse potrebno razmišljanje

Karl Marks je rekel, delavci vseh dežel, združite se!

Kaj je misliš s temi besedami?

Prav gotovo ni misliš s tem pozivom, da naj se delavci prepirajo in blatičajo med seboj, kako in na kakšen način naj se zedinijo. Če bi bil tako misliš, bi bil odprtik povедal, da se naj najprej razčlenijo med seboj in lasajo, kadar pa bodo videti, da so brez las in pölni črni marog od pretepananja, se naj pa zedinijo. Rekli nam booste, da smo bedasti, če kaj takega podiškamo besedam Marks-a.

Kako prav imate, če nas opusjeti zaradi takih podiškanj.

Marks je gospodarstven teoretik, ki je utemeljil znanstveni socializem. Zato imenujemo socializem vedo, znanost, ki je danes ne tudi niti najboljše in še mnogo let, kakor je pa običaj ob takih prilikah. Hvala vsem v imenu moje družine, ki so mi izkazali ob tej priliki res iskreno prijateljstvo.

* * *

Nisem vedel, ali se norčuje, ali so dekli hoteli tako nelepo potegniti. Ze sem hotel odgovoriti, kar je ona naglo stopila k moji pisalni mizi, vzela v roke fotografijo, ki je stala pri koledarju, in rekla veselo:

"To je on! On je, korporal, več mojega otroka!"

Po mojem hrbitu je kār zagonzelao. Fotografijo mi je postil moj prijatelj Lojzek — priimka ne bom imenoval, za spomin. Bil je v uniformi kot korporal, strumen dečko.

"Kje je zdaj on", je vprašala Cilka.

"Ne vem", sem rekel in izvezgal njen pogled.

"Morate povedati", je zapisala in me pogledala tako lepo, da sem omahnil. Kaj bi tudi ne. Saj nisem to jaz, ampak moj prijatelj. In če je on kradel fige, naj se poskrbi za placičlo. In sem dal naslov. Na Stajerskem tam in tam, v tej in tej vasi."

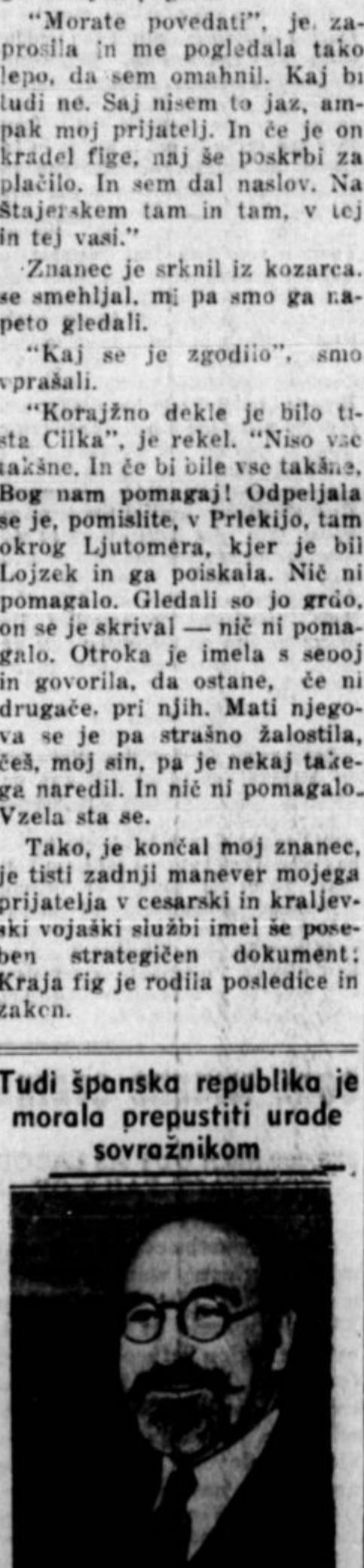
Znanec je srknil iz kozarca, se smehljal, mi pa smo ga nato peto gledali.

"Kaj se je zgodilo", smo vprašali.

"Korajžno dekle je bilo tista Cilka", je rekla. "Niso vse takšne. In če bi bile vse takšne, Bog nam pomagaj! Odpeljala se je, pomislite, v Prlekijo, tam okrog Ljutomera, kjer je bil Lojzek in ga poiskala. Nič ni pomagalo. Gledali so jo grdo, on se je skrival — nič ni pomagalo. Otroka je imela s seboj in govorila, da ostane, če ni drugače, pri njih. Mati njegovega se je pa strašno žalostila, češ, moj sin, pa je nekaj takšno naredil. In nič ni pomagal. Vzela sta se.

Tako, je končal moj znanec, je tisti zadnji manever mojega prijatelja v cesarski in kraljevski vojaški službi imel še poseben strategični dokument: Kraja fig je rodila posledice in zakon.

Tudi španska republika je moral prepustiti urade sovražnikom

žuje in izpopolnjuje, našlo vse pravno pot in ostalo v družbeni in bojnem življenu enotno, zedinjeno, kakor pravi Marks.

Taka idealna enotnost in aktivnost delavstva je bila vzor Marks-a, ko je vzkánil: "Delavci vseh dežel, združite se!"

Danes, ko sovražniki odpirajo cikna svojih trdnjav od vseh strani, si zapomnimo ta vzrok in si ga tudi v praksi razlagajmo tako!

"Delavska Politika."

* * *

Nisem vedel, ali se norčuje, ali so dekli hoteli tako nelepo potegniti. Ze sem hotel odgovoriti, kar je ona naglo stopila k moji pisalni mizi, vzela v roke fotografijo, ki je stala pri koledarju, in rekla veselo:

"To je on! On je, korporal, več mojega otroka!"

Po mojem hrbitu je kār zagonzelao. Fotografijo mi je postil moj prijatelj Lojzek — priimka ne bom imenoval, za spomin. Bil je v uniformi kot korporal, strumen dečko.

"Kje je zdaj on", je vprašala Cilka.

"Ne vem", sem rekel in izvezgal njen pogled.

"Morate povedati", je zapisala in me pogledala tako lepo, da sem omahnil. Kaj bi tudi ne. Saj nisem to jaz, ampak moj prijatelj. In če je on kradel fige, naj se poskrbi za placičlo. In sem dal naslov. Na Stajerskem tam in tam, v tej in tej vasi."

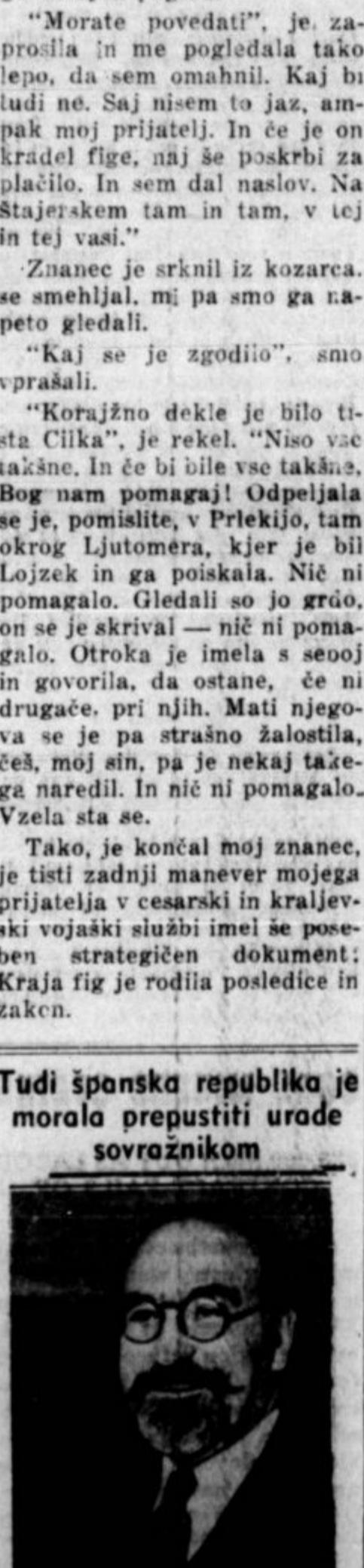
Znanec je srknil iz kozarca, se smehljal, mi pa smo ga nato peto gledali.

"Kaj se je zgodilo", smo vprašali.

"Korajžno dekle je bilo tista Cilka", je rekla. "Niso vse takšne. In če bi bile vse takšne, Bog nam pomagaj! Odpeljala se je, pomislite, v Prlekijo, tam okrog Ljutomera, kjer je bil Lojzek in ga poiskala. Nič ni pomagalo. Gledali so jo grdo, on se je skrival — nič ni pomagalo. Otroka je imela s seboj in govorila, da ostane, če ni drugače, pri njih. Mati njegovega se je pa strašno žalostila, češ, moj sin, pa je nekaj takšno naredil. In nič ni pomagal. Vzela sta se.

Tako, je končal moj znanec, je tisti zadnji manever mojega prijatelja v cesarski in kraljevski vojaški službi imel še poseben strategični dokument: Kraja fig je rodila posledice in zakon.

Tudi španska republika je moral prepustiti urade sovražnikom

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdo želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnemu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni prilici pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glassilo Proletar.

Ako je ime kakega zastopnika v slednjem seznamu izpuščeno, naj nam sporoti pa bomo imenik radevolje popravili.

CALIFORNIA.

Arma: Anton Sular.

West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit: John Zornik.

Dearborn: John Plachtar.

MINNESOTA.

Buhl: Max Martz.

Chisholm: Frank Klun.

Duluth: John Kobi.

Ely: John Teran.

ILLINOIS.

Chicago: Frank Benchina, Frank Buzak, Joseph Drasler, Joseph Ohlak, Chas. Pogorelec, Peter Verhovnik in Frank Zaitz.

Cicero-Berwyn: Frank Podlipce in Kristina Turpin.

La Salle: Frank Martinjak, Frank Karun in John Strel.

Oglesby: Anton Udovich.

Springfield: Joseph Ovca, John Goršek in Anton Per.

Jordan: Fr. Ilersich.

Waukegan-No. Chicago: Martin Juddich.

ILLINOIS.

Clinton: Ignac Spendl.

Indianapolis: Anton Ivančič.

INDIANA.

East Helena: Joseph Mihelich.

Klein: Peter Yellar.

Red Lodge: K. Erzenožnik.

NEW JERSEY.

Elizabeth: Amalia Oblak.

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., April 12, 1939

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

VOL. XXXIV.

J.S.F. REPLY TO QUESTIONNAIRE OF SPECIAL SUB-COMMITTEE N. E. C.

At its meeting in February the National Executive Committee of the Socialist Party instructed its special sub-committee composed of comrades Drob, Krueger, Zeidler, Schneid and Allard, to send a general questionnaire followed later with a special letter to state and local executive committees on matters concerning the national Party, moving of the National Office and selection of new personnel, intending, in this way, to get a broader view concerning the future conduct of the Party.

The opinions and beliefs of our special committee, set up to study the problems, are set forth in the following reply:

Judah Drob
549 W. Randolph St.
Chicago, Ill.

Dear Comrade Drob:

In reply to the two communications received during the past few weeks from your special committee set up to study the problems of organization, finance, personnel and location of the National Office of the Socialist Party, we submit the following:

1. Our opinion is that the main party offices, i. e., National Office, official organ—Socialist Call, Y.P.S.L. and the office of the Labor Secretary, should definitely be together, this being the most practical arrangement as these groups must necessarily function in conjunction with each other.

2. As to location of the National Office, we believe that the National Executive Committee itself is best experienced and qualified to decide this. However, we feel that the most logical cities would be Chicago or New York. Some comrades have suggested Washington, D. C. If the Party succeeds in strengthening itself, it will be far best that its National Office remains in Chicago. If it does not revive itself, moving the National Office to any other city can not help it.

3. The demand of the N.E.C. made at its meeting in February calling for the resignation of the National Secretary, Labor Secretary, Y.P.S.L. National Secretary, Editor of the "Socialist Call", Editor of the "Socialist Review" and the National Action Committee of seven members, is, we believe, a piece of very poor tactics. For, through this the opinion is created that the N.E.C. knew not what it was about when these comrades were elected.

4. As to whether we have anyone to suggest for the above-mentioned offices, our opinion is that the N.E.C. knows best what type these comrades should be. We believe simply that it would be best, in selecting new officers, to look for them in the ranks or tried and proven comrades, experienced in agitation, organization and union work rather than among comrades well-intentioned but unexperienced in these fields and therefore unqualified for important offices.

5. As to what issues the Party should focus its attention on in the future, there are many. But this question itself is not at the present most important. It is of far greater importance that the Party direct its efforts toward building a true, and realistic program and upon it begin organizing the masses, so that they will be organized under the Party program and control. In this way the Party will again become a recognized force and win popular support among the American workers.

6. Branches should be controlled so that they will be responsible for the collection of dues from their members instead of claiming large memberships and sending in little or no dues. Registrations each year, in our opinion, are losing members for the Party. Mainly, of course, among those who came into the Socialist movement through conviction in Socialism, not simply as a matter of formality. Through registrations during the past few years the Party was harmed, whereas, through a good filing system kept up to date this could have been avoided. And incoming officers could take up the work where others left off without much loss of time or effort.

7. What functions do we expect the National Office to perform? Exactly the work for which it is established and from us as well as from all other individual comrades, full cooperation with it.

8. The question as to what function of the National Office could be eliminated with least loss to the movement, is not all-important. It is important, however, that the National Office steer clear of aligning first with one faction and then another, for this can do nothing but damage to the national movement. Because of this tendency it would be most sensible for the N.E.C. to strictly require loyalty of the National Office force to the Socialist Party, not as in the past number of years, mixing with schemes and intrigues of various factions.

9. The "Socialist Call" as the official organ of the Party, could be made into an influential paper among comrades in and out of the Party and unionists everywhere. To accomplish this will require very capable business management and editorship, lack of which has caused most Socialist newspapers to fold up in the past.

10. Belief that the Socialist Party would grow rapidly after getting rid of the older members or so-called "old guard" was a case of sadly miscarried judgement. Result of the split is that both sides have been far too weakened for practical work as individual sections and have been unable to cooperate with each other in any important issue. The N.E.C. should not only strive to unite the organized Socialist forces but also work toward drawing back into the movement those thousands of good comrades who left the Party altogether for one reason or another and are now passive. There can be no justifiable reason why the Socialist movement should not grow in an industrialized country like ours, a country in which the system of capitalist government is corrupted through to the core. Responsibility of facing these facts squarely rests with the leaders of the Party in making their future decisions.

Comradely yours,

Charles Fogorec, Secretary J.S.F.
Frank Zaitz, Editor "Proletarec".

"May Herald" Out Soon

Within a very short time, unforeseen obstacles permitting, our annual issue of the May Herald will be printed and in the hands of its wide circle of readers whose orders have been pouring in steady during the past month. We shall very certainly endeavor to have all orders filled before May 1st, as in previous years, enabling all those selling it to have it on hand for their May day meetings and celebrations.

Although published in its usual format, of the same size and price, it will be considerably enriched with additional articles, stories and illustrations over previous issues.

The May Herald is the only Yugoslav review dedicated to labor's international holiday, May Day, through which the voice of the Yugoslav workers in shop, mill and mine, is heard.

Don't fail to read this issue, a large section of which will be composed of English articles.

Educational Bureau Distributes 600 Books and Pamphlets

Chicago, Ill.—Last week the Educational Bureau of the Yugoslav Socialist Federation sent its English-speaking affiliated organizations the yearly allotment of literature to the tune of about 600 books and pamphlets under seven different titles.

Previous to this about 8,000 copies of "Spanski Testament," a Spanish war chronicle by Arthur Koestler, were distributed among the Slovene lodges who are members of the Bureau.

All dues-paying member-organizations of the Bureau are entitled to this service yearly. Suitable and worthwhile books in Slovene (many of which the Bureau itself publishes), for the Slovene lodges, and organizations, and English literature for the English-speaking organizations.

The following list of books and pamphlets were mailed out last week:

Class Struggle in America, by A. M. Simons.

Industrial Unionism in the American Labor Movement, by T. Wolfson and A. Weiss.

Shop Talks on Economics, by Mary E. Marcy.

America Arms the Schools, by Robin Myers.

The Dream of Debs, by Jack London.

Incentives Under Capitalism and Socialism, by Harry W. Laidler.

Socialism, Utopian and Scientific, by Frederick Engels.

Regular service of the Educational Bureau throughout the year is fulfilling its affiliated groups' requirements for plays, operettas and other program material.

The Bureau is organized for the express purpose of serving you and your organization's dramatic needs. Those groups not yet affiliated and seeking any further information on the Bureau, write to the secretary, Charles Fogorec, 2301 S. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Duce's Bloody Grip On Jugoslavia Tightening

Fast-moving events in Europe last week had a direct bearing upon the security of Jugoslavia. Once Il Duce is entrenched in Albania the axis can hit Jugoslavia on six fronts by moving south from Ostmark and Hungary, east from Italy and the Adriatic, north from Albania, and west from Bulgaria, all of whom have some grievances against Jugoslavia.

At the same time Nazi agents would touch off internal warfare in the north by arming the Germans and disaffected 3,000,000 Croats.

Thousands of Italian troops have been reported arriving in Spain last week, increasing the already strained tension on the French frontier. Only a miracle can prevent the trouble which some of the best informed writers reported last week as being imminent.

ONE-MINUTE TEST

- What Austrian composer's three sons were composers?
- What is patina?
- What is a toucan?
- What is the Great Divide?
- What is polyandry?

ONE-MINUTE TEST

ANSWERS

- Johann Strauss, whose sons were Johann II., Eduard and Joseph.
- An incrustation or film, usually green, on the surface of old bronze. It adds artistic value to the article.
- A tropical bird with a very large beak.
- The Rocky Mountain water-shed.
- A woman's possession of more than one husband.

Consumer Notes

Issued by Counsel Division A. A. A.

AVOCADOS FOR VARIETY

Avocados that come to market with their flesh soft and yellowish or yellowish green in color will find most favor in the fruit bowl.

Texture of the flesh should be butterlike. Avocados that do not have this buttery texture are apt to have a flat, watery taste.

"Mushiness" is characteristic of the flesh of the overripe fruit. Pressing a fruit gently will give some indication of its ripeness. Thin-skinned varieties yield readily when the flesh is soft; thick-skinned types yield slightly.

Avoid fruit with dark, sunken spots and broken skins. Both are indications of potential decay.

Favorite choice of most consumers is the medium half-pound to pound size, green in color, and with a fairly smooth or pebbled skin.

If an avocado needs a little more time to soften before serving, place it on a shelf in a room at normal temperature. Refrigeration retards softening. To hasten the ripening process, wrap the fruit in a cloth for as long as necessary.

Peel no more of the flesh than is to be used for one meal. The flesh of an avocado that is just right for a salad will stay bright for an hour or so, but in time it is bound to darken. The part of the fruit that you don't

use should be put in the icebox, but never directly on ice or near ice coils.

FOLLOW THESE PAINT RULES

Rules for paint brush wielders are simple but important, declares the Consumers' Guide, publication of the Consumers' Counsel Division of the AAA.

First lesson in the consumers' paint textbook is to use paints for the purpose for which they are intended. Follow the manufacturer's advice. Hose paints aren't meant for interior walls and ceilings, and fine interior enamel is likely to prove disastrous on the outside of a front door.

Second, paints with overboastful labels and advertising, claiming supernatural merit for practically all kinds of service, should be regarded with suspicion. Stick to paints that are recommended for specific surfaces not those that boast they are good for anything.

Third, add nothing to the paint but what the manufacturer recommends on the label. Concealments that claim to make paints go farther, last longer, and wear better rarely make the paint any better than it is in its prepared state.

Fourth, when you do over an old painted surface, be sure to use the same type of paint used originally for best results. Exceptions to this rule hold only when proven.

U. S. RECOGNIZES FRANCO

Generalissimo Franco's international fascist army had hardly completed the enslavement of former Republican Spain when the U. S. state department announced it had granted the fascist regime full and unconditional diplomatic recognition.

The government's extraordinary action is of special significance when one remembers that it took less than sixteen minutes to recognize Franco while it took sixteen years to give the Soviet Union diplomatic recognition. The government is also taking its sweet time in recognizing Italy's conquest of Ethiopia and Japan's subjugation of Manchukuo.

As a matter of course it was also announced that this precipitate action was actuated by a desire to protect certain American interests in that country.

At the same time Republicans, Socialists, Communists, trade unionists and others were being executed by the score. Thousands of the most valiant fighters of the Loyalist cause were being rounded up for court martial. The United Press reported that "some 1,500 red criminals" faced certain execution in Madrid alone. 150,000 Loyalist soldiers who had surrendered were being shipped to concentration camps or pressed in the forced labor service.

To this state department, which had previously issued pronouncements about "liberty, democracy and humanity," was coldly silent.

Obviously when "liberty, democracy and humanity" are balanced against "American interests" the latter always looms more importantly in the eyes of F. D. R., Mr. Hull and the New Dealers.

From New York City came a report that certain liberal friends of the president were grievously shocked. The self-styled stalwarts of democracy, the Communists, through their stooge organizations, issued appeals attempting to soften the hearts of their Washington friends.

A government which had assisted French and British imperialism strangled Loyalist Spain could not be ex-

pected to follow any other course. American, French and British democracy murdered the Loyalist regime. They joined the fascist imperialists at the final blood feast. They will be officially represented at the rites.

—Socialist Call.

LEARN TO LAUGH

A good laugh is better than medicine. When you laugh you free your brain and release nerve tension. Laugh heartily in order to exercise unused muscles. Laughter gives buoyancy to your spirit. It is a sound tonic.

LEARN to smile. Smiles enoble your countenance. They remove wrinkles and add sparkle to the eye. They advertise good nature and win friendly responses. Smiles are man-made sunshine.

LEARN to be cheerful. Tell a helpful story.

LEARN to keep your troubles to yourself. The world is too busy to linger over your ills and sorrows. Don't burden others with your complaints. If you cannot see any good in the world keep the bad to yourself.

Words of Wisdom

Books are the true levellers. They give to all, who will faithfully use them, the society, the spiritual presence, of the greatest and best of our race. — Channing.

WHY DO WE READ?

Some read to think—these are rare; some to write—these are common; and some to talk—and these form the great majority. — C. C. Colton.

EDITOR'S NOTE

Cleveland, O. — S. T. Your article received too late for publication and held over for next issue.

THE UNWELCOME GUEST

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J.
LOTRICH

nevertheless, how short-minded the religionists are and at the same time proves how little they know about their own religion, for, they are supposed to revere the one who despised hypocrisy and murders.

* * *

Is there danger ahead for Yugoslavia? Since Hitler and Mussolini are bordering that little country from three sides? A good deal of talk is going the rounds that Yugoslavia will be next to be gobbled up by this infamous, destructive clique. How much truth there is to these stories, one does not know. It is certain nevertheless, that Mussolini's intentions are the intentions also of Hitler, and that they not only want to control the Danubian states, but that they also want to own and run them. Our people in Yugoslavia do not have much freedom now. They are under a dictatorship not quite as severe as that of the Italian or German, and the chances are that they will not be able to offer very much resistance to Hitler or Mussolini because of internal dissension and dissatisfaction. The standard of living is considerably lower than in America, and with a promise to improve their condition, even if the promise is never fulfilled, they may yet become vassals of the hated dictators.

* * *

This coming Sunday, April 16th, the Chicago District Federation of SNPJ will hold a large manifestation to celebrate the 35th Anniversary of the founding of the Slovene National Benefit Society. Admission to the program which will begin at 3 P. M. is 35¢ in advance. At the door, tickets will be 40¢. We expect to have a very good program and we hope that a large crowd is on hand. We ask our good friends and comrades to participate in this worthwhile and important celebration, Sunday, April 16th, at the SNPJ Hall.

Western Felt Works Strike Settled

Chicago, Ill.—The National Labor Relations Board recently approved settlement ending the 20 month dispute between the Western Felt Works, 4114 Ogden Avenue, largest independent felt company in the United States, and the Textile Workers Organizing Committee, a CIO affiliate headed by Sidney Hillman, President of the Amalgamated Clothing Workers of America, went into effect.

The settlement, in addition to a signed two-year contract entered into between the Company and the Union, provides for the disestablishment of a company union and the reinstatement of 80 workers who had been denied reemployment by the Company following a 56 day strike that began June 8, 1937. Thirty thousand dollars in back pay was awarded the eighty-two CIO members.

Not even the most ardent member of the so-called white race, in desperate need of a blood-building diet, is white, even though he may be a shade lighter than those of us who have a high hemoglobin count. It is very easy to prove that the "white" race is not white.

If you are a member of the so-called white race, will you please lay down a piece of white paper and then lay your hand upon or beside it? Now compare the color of the paper with the color of your hand. You will find there is no resemblance in color. The paper is white but your hand is more nearly the color of nut butter or stewed apricots, or if you are feminine it may be somewhat like the color of pineapple juice.

This proves that you are not white. True, you are not a member of the black race, nor the brown race, nor the